

Вадим Швед
здобувач 1 курсу магістратури
спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки,
освітньо-професійна програма «Управління закладами освіти»
Західноукраїнський національний університет
Науковий керівник:

Лілія Ребуха
д. пед. н., доцент,
завідувач кафедри освітології і педагогіки,
Західноукраїнський національний університет

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЕКОНОМІЧНОЇ СФЕРИ

Зміна освітньої парадигми сьогодення, зокрема сукупності переконань, цінностей, технічних засобів та ін., визначає потребу введення поняття компетентності. Така необхідність викликана світовою та загальною європейською тенденцією інтеграції, глобалізацією світової економіки, стандартизацією європейської освіти на основах Болонської угоди. Відповідно до змін у світовій ринковій економіці і господарстві тепер зростають вимоги до фахівця, які забезпечують конкурентоспроможність на ринку праці, успішність в професійній самореалізації і кар'єрі. За подібних умов якісна професійна освіта має забезпечувати формування сукупності інтегрованих вмінь і знань, якостей особистості – професійну компетентність фахівця.

Існуючий зарубіжний та вітчизняний досвід розвитку педагогічної думки свідчить про актуальність потреби у розробленні теоретичних засад і практичних шляхів формування професійних компетентностей майбутнього фахівця. Однак, залишається багато невивчених аспектів даного питання зокрема, при підготовці фахівців економічної галузі. Так, недостатньо висвітлено фактори, які впливають на формування професійних компетентностей, недостатньо уточнено категоріальний інструментарій і педагогічні умови формування професійних компетентностей [1].

Теоретичний аналіз різноманітних підходів до розуміння сутності професійної компетентності надав можливість зробити висновок про

те, що змістове наповнення терміну «професійна компетентність» вимагає уточнення і деталізації.

Доволі вдалим видаються визначення компетентності як достатнього рівня професійних знань, умінь і навичок та сукупності особистісних можливостей і досвіду фахівця [2].

Проблема узгодження вітчизняної педагогічної термінології та науки загалом із компетентнісним підходом полягає в тому, що вчені переважно користуються традиційною і зрозумілою тріадою «знання-уміння-навички», з якої виходить цілий ряд понять і категорій. Однак, поняття «компетентність» є ширшим, ніж знання або вміння, і передбачає здатність фахівця використовувати в конкретній ситуації набуті знання, уміння, навчальний і життєвий досвід, знання ним методів пошуку потрібної інформації, уміння її аналізувати, бачити проблеми та шляхи їх розв'язання, самоефективність, а також розуміння потреби навчатися на протязі всього життя [3]. Таким чином, компетентність виражає важливість звичної тріади «знання-уміння-навички», з'єднуючи їх у єдиний комплекс.

Г. О. Копил у власному дисертаційному дослідженні визначає наступні компоненти професійних компетентностей фахівців з міжнародної економіки:

- мотиваційно-ціннісний компонент;
- інформаційно-перцептивний компонент;
- операційно-дієвий компонент [4].

На основі узагальнення літературних джерел з проблеми дослідження Н. М. Самарук визначено структуру професійних компетентностей майбутніх фахівців економічної галузі, що має такі компоненти [1]:

- 1) компетенції в галузі економічної діяльності;
- 2) компетенції в інших галузях професійної діяльності;
- 3) інформаційно-комп'ютерна компетенція;
- 4) комунікативна компетенція;
- 5) компетенція в галузі самовизначення та саморегуляції особистісних якостей;
- б) виробничо-діяльнісна компетенція.

Ефективність формування професійних компетентностей майбутнього фахівця залежить від зовнішніх і внутрішніх факторів. До зовнішніх факторів належать: рівень розвитку технології, науки, техніки, економіки, освіти; процеси, які відбуваються в суспільстві; суспільне замовлення, яке відображає загальний рівень суспільно-економічного розвитку суспільства, людської цивілізації в цілому [5]. Внутрішніми факторами є: рівень таких особистісних якостей, як мотивація досягнення успіху, рівень самооцінки особистості [6].

Дієвість компетентнісного підходу у професійній підготовці фахівця економічної галузі забезпечується рядом педагогічних умов, які можна об'єднати у чотири взаємопов'язані між собою блоки [1]: 1) організаційні педагогічні умови передбачають організацію навчального процесу з метою підвищення рівня компетентності; 2) методичні; 3) технологічні; 4) акмеологічні (психолого-педагогічні).

Отже, конкурентоспроможність майбутнього економіста у значній мірі залежить від якості оволодіння ним новітніми економічними знаннями, рівня економічної та інформаційної культури, вміння мислити та діяти в категоріальній системі ринкової економіки [7]. Відтак, оволодіння професійною компетентністю фахівцем економічної галузі неможлива без загальноосвітньої компетентності – це одна з основних і найбільш важливих умов досягнення професіоналізму фахівців у галузі економіки, їх конкурентоздатності на ринку праці. У цьому зв'язку формування професійної компетентності студентів є однією із головних задач закладу вищої освіти, який має створити для цього усі потрібні умови [8, с. 58].

Перелік використаних джерел

1. Самарук Н. М. Формування професійної компетентності майбутніх економістів. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України*. 2011. Вип. 2. URL: <http://elar.khnu.km.ua/jspui/bitstream/123456789/> (дата звернення: 07.05.2021).
2. Горкуненко П. Формування професійної компетентності викладача педагогічного вищого навчального закладу I–II рівнів акредитації в контексті загальноєвропейської інтеграції. *Нова педагогічна думка*.

2010. №1. URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Npd/2010_1/Gorkunen.pdf. (дата звернення: 07.05.2021).
3. Дибкова Л. М. Індивідуальний підхід у формуванні професійної компетентності майбутніх економістів: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Київ, 2006. 227 с.
 4. Копил Г. О. Формування професійної компетентності майбутніх фахівців з міжнародної економіки у процесі вивчення іноземних мов: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Житомир, 2007.
 5. Чаплак М., Котова С. Сучасні тенденції формування професійної компетентності майбутніх педагогів. *Современные вопросы мировой науки* – 2010: матеріали конференції. URL: http://www.rusnauka.com/4_SWMN_2010/Pedagogica/58932.doc.htm. (дата звернення: 08.05.2021).
 6. Калінін В. О. Формування професійної компетентності майбутнього вчителя іноземної мови засобами діалогу культур: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Житомир, 2005. 311 с.
 7. Шостаківська Н. М. Основа професійної компетентності майбутнього економіста – загальнонаукова компетенція. *Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти*. 2017. Вип. 16. С. 197-200. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ozfm_2017_16_61. (дата звернення: 08.05.2021).
 8. Хуторской А. В. Ключевые компетенции как компонент личностноориентированного образования. *Народное образование*. 2003. №2. С. 58–64.